

KOPI

NORGES BANK

KREDITTILSYNET

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

✓

200105879-1

Vår ref.
NB/KO
KT/KNS
361

Oslo
19. mars 2001

REDEGJØRELSE OM SAMARBEIDET MELLOM KREDITTILSYNET OG NORGES BANK

Kredittilsynet og Norges Bank laget i 1997 en felles redegjørelse om samarbeidet mellom de to institusjonene, som ble oversendt til Finansdepartementet 22. april 1997 og gjengitt i Kredittmeldingen 1996 (St.meld. nr. 12 1997-98). Samarbeidsrutinene har stort sett ligget fast siden den gang, men på enkelte områder har samarbeidet blitt videreutviklet og nye samarbeidsområder har kommet til. Kredittilsynet og Norges Bank har derfor funnet det hensiktsmessig å lage en oppdatert redegjørelse om hvordan samarbeidet fungerer. Redegjørelsen følger vedlagt til orientering.

Kredittilsynet

Bjørn Skogstad Aamo Erling Selvig
Bjørn Skogstad Aamo Erling Selvig

Norges Bank

Svein Gjedrem
Svein Gjedrem

REDEGJØRELSE OM SAMARBEIDET MELLOM KREDITTILSYNET OG NORGES BANK

1. INNLEDNING

Kredittilsynet og Norges Bank har i mange år hatt et nært samarbeid. Norges Bank har vært representert i Kredittilsynets styre fra opprettelsen i 1986 (først som medlem, senere som observatør), og siden 1987 har det vært månedlige møter mellom Finans- og forsikringsavdelingen i Kredittilsynet og Område II Betalingssystemer og finansmarkeder i Norges Bank. Stortinget kom i 1992 til at de to institusjonene fortsatt skulle være atskilte, men forutsatte samtidig at det ble gjennomført tiltak for å styrke samarbeidet og koordineringen mellom de to institusjonene (jf. Innst. S. nr. 246 1991-92). På bakgrunn av dette nedsatte Kredittilsynet og Norges Bank en arbeidsgruppe som gjennomgikk samarbeidet og kom med anbefalinger i en rapport som ble oversendt Finansdepartementet 26. april 1993. Et resultat av denne gjennomgangen var at det ble innført kvartalsvise møter mellom den øverste ledelsen i de to institusjonene. Det ble utarbeidet en ny rapport om samarbeidet i 1997, som ble oversendt Finansdepartementet 22. april 1997 og gjengitt i Kredittmeldingen 1996 (St.meld. nr. 12 1997-98). Samarbeidsrutinene har stort sett ligget fast siden den gang, men på enkelte områder har samarbeidet blitt videreutviklet og nye samarbeidsområder har kommet til. Kredittilsynet og Norges Bank har derfor funnet det hensiktsmessig å lage en oppdatert felles redegjørelse for hvordan samarbeidet mellom de to institusjonene fungerer. En slik redegjørelse følger nedenfor. Oppsummeringen omhandler i stor grad områder hvor samarbeidet er systematisert. Det er imidlertid også på ad hoc-basis mye kontakt mellom medarbeidere i de to institusjonene.

Formålet med samarbeidet er å utnytte spesialkompetansen i de to institusjoner og å unngå unødvendig dobbeltarbeid samtidig som man ivaretar de to institusjonenes selvstendige roller og oppgaver. Som ledd i det løpende samarbeidet søker en så langt det er hensiktsmessig å avgrense de to institusjonenes ressursbruk på områder hvor det er åpenbart at den ene institusjonen har et klart hovedansvar. Generelt er oppfatningen hos begge institusjoner at samarbeidet fungerer godt og er til stor nytte for begge institusjonene. Samarbeidet vil i samsvar med dette fortsatt bli høyt prioritert.

2. SAMARBEIDSFORA

2.1 Norges Banks observatør i Kredittilsynets styre

I samsvar med kredittilsynsloven er Norges Bank representert med en observatør i Kredittilsynets styre. Gjennom styredokumentene og møtedeltakelsen får Norges Bank bred innsikt i Kredittilsynets løpende arbeid samtidig som observatøren bidrar med synspunkter der sentralbanken har spesielle forutsetninger for dette.

2.2 Faste møter

Ledermøter

Det har siden andre kvartal 1993 vært avholdt kvartalsvise møter mellom den øverste ledelsen i Kredittilsynet og Norges Bank. På disse møtene er det orienteringer og diskusjoner om temaer av interesse for begge institusjonene, særlig i tilknytning til de to institusjonenes arbeid med finansiell stabilitet og overvåking av utviklingen i finansinstitusjonene og finansmarkedene. Møtene benyttes også til å følge opp samarbeidet mellom de to institusjonene på ulike områder. Faste punkter på møtene er dessuten Norges Banks inflasjonsrapport og en gjensidig orientering om deltagelse i internasjonale fora.

Kontaktmøter

Det avholdes møter mellom ledelsen i Finans- og forsikringsavdelingen i Kredittilsynet og Område II Betalingssystemer og finansmarkeder i Norges Bank hver måned (unntatt juli). På disse møtene diskuteres utviklingen i finansinstitusjonene og det gis orienteringer om saker av interesse for begge institusjonene. Møtene benyttes dessuten til å nedsette felles arbeidsgrupper og til å følge opp samarbeidsprosjekter. Møtene mellom den øverste ledelsen i de to institusjonene forberedes også i disse møtene. Hvert kvartal behandler møtene også verdipapirspørsmål, og da suppleres deltakelsen med Kredittilsynets Markedsavdeling.

Hvert kvartal avholdes det møter mellom de som arbeider med makroøkonomisk overvåking i Kredittilsynet og representanter for Område I Pengepolitikk i Norges Bank. Tema for møtet er Norges Banks inflasjonsrapport og den internasjonale konjunkturutviklingen.

Myndighetsgruppen for rapportering mm.

Norges Bank, Statistisk sentralbyrå og Kredittilsynet har opprettet en felles database og et felles rapportsystem for alle norske finansinstitusjoner. Det har siden 1996 vært etablert en permanent "Myndighetsgruppe" med deltakelse fra Norges Bank, Kredittilsynet og Statistisk sentralbyrå, som har som oppgave å koordinere og utvikle statistikkrapporteringen for banker, finansieringsforetak og forsikringsselskaper i tråd med nasjonale og internasjonale standarder og informasjonsbehov. Møter avholdes vanligvis minst én gang pr kvartal. Myndighetsgruppen har delegert detaljutredninger og utforming av statistikkspesifikasjoner og veiledninger til en fast arbeidsgruppe av medarbeidere fra de tre institusjonene, som har hyppige møter, tidvis ukentlig. Til myndighetsgruppen rapporterer dessuten en arbeidsgruppe for systemutvikling som ivaretar løpende teknisk kontakt mellom Kredittilsynet, Norges Bank og Statistisk sentralbyrå på det felles datasamarbeidet for finansstatistikk. I særskilte tilfelle opprettes felles prosjektgrupper for videre teknisk utvikling av finansstatistikksystemene. For øvrig er det nylig nedsatt en arbeidsgruppe med deltagere fra Norges Bank, Kredittilsynet og Statistisk sentralbyrå ("Avklaringsgruppe II"), som skal se nærmere på arbeidsdelingen mellom Norges Bank og Statistisk sentralbyrå når det gjelder finansiell statistikk vedrørende forsikring, finansielle holdingselskaper, verdipapirforetak, fondsforvaltningsselskap, mv. samt verdipapirstatistikk.

3. INFORMASJONSUTVEKSLING

En løpende og bred informasjonsutveksling mellom de to institusjonene er en nødvendig forutsetning for et godt samarbeid. Det er ingen lovmessig begrensning i utveksling av informasjon mellom Kredittilsynet og Norges Bank, jf. kredittilsynsloven § 7 og sentralbankloven § 12. Som det fremgår ovenfor, får Norges Bank en bred innsikt i Kredittilsynets løpende saker gjennom sin observatør i Kredittilsynets styre. Videre har

Kredittilsynet tilgang til Norges Banks rapporter og notater om ulike temaer på finansmarkedsområdet, som utarbeides i Område II Betalingssystemer og finansmarkeder. Videre foregår det en stor grad av informasjonsutveksling i de faste møtene mellom Kredittilsynet og Norges Bank. Det utveksles notater og rapporter både systematisk og etter behov. Eksempler på dette er rapporter om finansiell stabilitet, finansinstitusjonenes resultater og risikovurdering av banker.

Norges Bank blir jevnlig orientert om Kredittilsynets inspeksjonsvirksomhet og kan også delta på enkelte inspeksjoner.

4. BESKRIVELSE AV DE ULIKE SAMARBEIDSOMRÅDENE

4.1 Utforming av regelverk og rammebetingelser

Kredittilsynet og Norges Bank samarbeider om utvikling av regelverk på finans- og forsikringsområdet. Spesielt har kapitaldekningsregelverket vært gjenstand for samarbeidsprosjekter. Gjennom felles arbeidsgrupper har en kunnet utnytte ekspertisen i begge institusjoner på en god måte. Kredittilsynet har etablert to permanente arbeidsgrupper som skal arbeide med vurderinger knyttet til kapitaldekning for kredittrisiko og markedsrisiko. Norges Bank er representert i begge disse arbeidsgruppene. Kredittrisikogruppen foresto utarbeidelsen av Kredittilsynets og Norges Banks felles høringsuttalelser 31. mars 2000 til BIS og EU om forslag til nytt kapitaldekningsregelverk og arbeider for tiden med nye, felles høringsuttalelser til BIS og EU med høringsfrist 31. mai 2001. I forbindelse med høringsuttalelsene har Kredittilsynet og Norges Bank sammen med næringsorganisasjonene nedsatt en arbeidgruppe som skal se på konsekvensene for finansinstitusjonene av det nye kapitaldekningsregelverket.

4.2 Metodeutvikling og utredningvirksomhet

Både Kredittilsynet og Norges Bank utarbeider rapporter om finansiell stabilitet og samarbeider nært på dette området gjennom utveksling av rapporter, drøfting av metoder mm (se nærmere under punkt 4.8).

Begge institusjonene har videreutviklet sine alternative system for risikovurdering av banker ("early warning"-system) og utveksler informasjon om metodikk og resultater i dette arbeidet.

Samarbeidet om analyser av banker og finansieringsforetak er videreutviklet i de senere år. Det skjer regelmessig informasjonsutveksling om resultater og metoder som er tatt i bruk, både gjennom skriftlig materiale og muntlig informasjon. Faste rapporter om finansinstitusjonenes resultater utveksles løpende.

Som et ledd i å bedre overvåkingen av kredittrisiko i banksektoren totalt og overfor enkeltbanker, satte Kredittilsynet og Norges Bank høsten 1998 i gang et prosjekt der en ser nærmere på muligheten til å koble Norges Banks SEBRA-database og klassifikasjonsmodell mot innhentede engasjementstall fra bankene, jf. retningslinjer for samarbeidsprosjektet datert 16. juli 1999. Samarbeidet er et eksempel på en hensiktsmessig arbeidsdeling for å utnytte begge institusjonenes ekspertise på en effektiv måte ved at Kredittilsynet har ansvaret for innhenting av kundeopplysninger fra bankene, mens Norges Bank har ansvaret for vedlikehold og utvikling av metodeverktøyet for risikoklassifisering av foretak.

Det er nylig nedsatt en midlertidig arbeidsgruppe bestående av representanter fra begge de to institusjonene for å kartlegge motparteksponeringene til de største norske bankene.

4.3 Kompetanseutvikling

Samarbeidet om felles kompetanseutvikling har blitt intensivert i de senere årene. Bl.a. har det vært avholdt to felles introduksjonskurs for ansatte i Kredittilsynet og Norges Bank. Videre utveksles det invitasjon til gjensidig deltagelse på kurs og seminarer arrangert av institusjonene. Det har bl.a. vært avholdt seminarer med gjensidig deltagelse på områdene europeisk bankstruktur, risikobasert tilsyn og derivater. Det foregår dessuten en omfattende utveksling av interne og eksterne utredninger, rapporter, etc. som ledd i felles kompetanseutvikling. Ved besøk fra utlandet til interne kurs og seminarer søker en regelmessig å invitere deltakere fra den annen institusjon.

4.4 Enkelt saker vedrørende finansinstitusjoner

I de senere år er omfanget av enkelt saker innenfor Kredittilsynet og Norges Banks felles interesseområde som forelegges den annen institusjon til uttalelse, blitt redusert. Tidligere ble stort sett alle søknader fra finansinstitusjoner om etablering, oppkjøp, fusjon, endring i konsernstruktur, inngåelse av samarbeidsavtale, opptak og tilbakebetaling av ansvarlig kapital forelagt Norges Bank før saken ble behandlet i Kredittilsynet. For å unngå unødvendig dobbeltarbeid og tidsbruk, og ut fra hensynet til at Norges Bank i de senere år i økende grad har søkt å konsentrere sin ressursinnsats mot saker som har betydning for finansiell stabilitet, har en foretatt en strengere prioritering av hvilke enkelt saker som forelegges Norges Bank. De nye retningslinjene innebærer at sentralbanken i første rekke uttaler seg om enkelt saker som berører de største finansinstitusjonene når saken er av betydning for finansiell stabilitet. Norges Bank orienterte Finansdepartementet om dette i brev 12. november 1999. Departementet tok saken til etterretning.

4.5 Rapportering

Norges Bank, Kredittilsynet og Statistisk sentralbyrå samarbeider tett på finansstatistikkområdet, bl.a. gjennom "Myndighetsgruppen (jf. punkt 2.2), i arbeidsgrupper og ved samordning av statistikkrapporteringen i en felles database. Samarbeidet skjer dessuten gjennom høringer, utveksling av notater og formell og uformell sakskontakt. Norges Bank har siden 1996 hatt det tekniske ansvaret for databasen og er ansvarlig for, innhenter og bearbeider regnskapsstatistikkdataene for banker og finansieringsforetak, mens Kredittilsynet og Statistisk sentralbyrå deler arbeidet med forsikringsselskaper. Kredittilsynet har ansvar for utarbeiding og vedlikehold av forskrifter og regler på området. Kredittilsynet og Norges Bank har dessuten samarbeidet de siste par årene om utvikling av løpetidsrapportering i bankstatistikken i tilknytning til bankenes likviditet, og i en viss grad om derivatrapportering. I det kommende året vil en samarbeide om utvikling av rapportering for finanskonsern.

4.6 Internasjonal virksomhet

Samarbeidet om internasjonal virksomhet er videreutviklet i de senere årene. Begge institusjonene har omfattende kontakter og hyppig møtevirksomhet. Det utveksles kvartalsvise oversikter over institusjonenes deltagelse på internasjonale møter, kurs og konferanser. Videre utveksles det regelmessig informasjon og referater fra internasjonale møter av felles interesse. Det er bl.a. lagt opp til en hensiktsmessig arbeidsdeling når det

gjelder deltagelse i EU-/EØS-sammenheng. I de tilfelle der begge deltar, samarbeides det om møteforberedelse og oppfølging. Videre samarbeider Kredittilsynet og Norges Bank om uttalelser og svar på høringer og spørreundersøkelser fra internasjonale organisasjoner som f.eks. BIS, når disse er av felles interesse.

4.7 Ekstern informasjon

Kredittilsynet og Norges Bank har tidligere gitt uttrykk for at en ville viderutvikle samarbeidet på området ekstern informasjon. Med unntak av noen få tilfelle, har en ikke funnet det hensiktsmessig å utarbeide felles informasjonsopplegg. I forbindelse med overgangen til år 2000 var det et nært samarbeid mellom de to institusjonene bl.a. for å samordne informasjonsopplegget overfor finansnæringen. Kredittilsynet og Norges Bank vurderer løpende om det er behov for og om det er hensiktsmessig å samarbeide om felles informasjonsopplegg i konkrete saker.

4.8 Finansiell stabilitet

Både Kredittilsynet og Norges Bank har siden 1995 utarbeidet rapporter om finansiell stabilitet som ledd i overvåking av finansiell sektor. Rapportene utarbeides halvårlig (vår og høst) og meddeles og drøftes med Finansdepartementet. Det er etablert et nært samarbeid mellom Kredittilsynet og Norges Bank gjennom utveksling av rapporter, drøftelser av resultater og metoder, orientering om pågående og planlagte prosjekter, mm. Samarbeidet foregår både gjennom det kvartalvise ledermøtet, det faste, månedlige kontaktmøtet og på ad hoc-basis på saksbehandlernivå. I den senere tid har rapportene om finansiell stabilitet blitt drøftet på avdelingsnivå i et felles møte mellom Finansdepartementet, Kredittilsynet og Norges Bank.

4.9 Betalingssystemer

Samarbeidet på området for betalingssystemer har tidligere vært begrenset, men har de siste par årene blitt intensivert særlig i forbindelse med forberedelse og oppfølging av lov om betalingssystemer m.v. av 17.12.1999. Kredittilsynet har etter loven ansvar for de kunderettede delene av betalingssystemene (systemer for betalingstjenester), mens Norges Bank har konsesjons- og tilsynsansvar for interbanksystemer. Kredittilsynet har også kompetanse til å godkjenne verdipapiroppgjørssystemer.

Systemer for betalingstjenester og interbanksystemene vil normalt være integrert i et felles IT-system. Norges Bank og Kredittilsynet har identifisert kontaktflatene på dette området og har foretatt en nærmere avklaring av ansvars- og arbeidsdeling. Norges Bank vil som før overvåke effektiviteten i betalingssystemet under ett bl.a. gjennom sitt arbeid med årsrapporten for betalingsformidling. Det har for øvrig vært et nært samarbeid mellom de to institusjonene gjennom drøftelser og fortolkning av en rekke forhold i loven, informasjonsutveksling og felles kompetanseutvikling. Samarbeidet har foregått gjennom det faste, månedlige kontaktmøtet og separate møter på saksbehandlernivå.

Norges Bank deltar som observatør i Kredittilsynets prosjektgruppe som kartlegger sårbarheten i den finansielle infrastrukturen med vekt på nye finansielle tjenester og ny teknologi. Prosjektet ble igangsatt i 2000 og ventes avsluttet i løpet av første halvår 2001.

4.10 Beredskap

Kredittilsynet og Norges Bank har i de senere årene samarbeidet om beredskapsopplegg både bilateralt og i beredskapsgrupper der også andre aktører har deltatt. Det gjelder bl.a. Beredskapsgruppen for arbeidskonflikter mv. i finansiell sektor, som ble etablert i 1995, og Sentralt beredskapsorgan for kontinuitet i den finansielle infrastruktur, som ble opprettet i 1999. Sistnevnte hadde en sentral oppgave i å gjennomføre et felles beredskapsopplegg for finansiell infrastruktur i forbindelse med overgangen til år 2000. Norges Banks hovedstyre besluttet i oktober 2000 å opprette et Beredskapsutvalg for finansiell infrastruktur, som bl.a. erstatter ovennevnte beredskapsgrupper. Beredskapsutvalget har to hovedoppgaver: (i) å komme frem til og koordinere tiltak for å forebygge og løse krisesituasjoner og andre situasjoner som kan resultere i store forstyrrelser i den finansielle infrastruktur, og (ii) forestå nødvendig koordinering av beredskapssaker innenfor finansiell sektor, herunder, på grunnlag av sivilt beredskapssystem, samordne utarbeidelse og iverksettelse av varslingsplaner og beredskapstiltak ved sikkerhetspolitiske kriser og krig. Beredskapsutvalget har ledelse og sekretariat i Norges Bank og deltakere fra myndighetsorganer, herunder Kredittilsynet, og sentrale aktører i finansiell sektor .

Samarbeidet om beredskapsrutiner i verdipapiroppkjøret er videreutviklet mellom Kredittilsynet, Norges Bank og VPS og er bl.a. nedfelt i en avtale mellom Norges Bank og VPS datert 4. mai 2000.

I lov om sikringsordninger m.v. av 6.12.1996 er det nedfelt rutiner for hvordan Kredittilsynet skal varsle Norges Bank i de tilfelle der Kredittilsynet er gjort kjent med at det kan oppstå alvorlig likviditets- eller soliditetsvikt i en finansintitusjon. Som ledd i beredskapsopplegget utveksler Kredittilsynet og Norges Bank jevnlig oppdaterte lister over kontaktpersoner på henholdsvis bank- og finansområdet og verdipapiroppkjøret.

Høsten 1998 gjennomførte Kredittilsynet i samarbeid med Sparebankenes Sikringsfond og Norges Bank en beredskapsøvelse ("Sparebanken SOL") for å teste beredskapsrutiner. Det vil gjennomføres en tilsvarende beredskapsøvelse for en forretningsbank i 2001.

4.11 Nordiske finanskonsern

For finanskonsern med betydelig virksomhet på tvers av landegrensene, vil det være behov for et nært samarbeid og informasjonsutveksling mellom landenes tilsynsmyndigheter og sentralbanker. Tilsynsmyndighetene i Norden (inkl. Kredittilsynet) undertegnet i fjor høst en nordisk samarbeidsavtale om tilsyn med Nordea, der bl.a. Kreditkassen og Vesta Forsikring inngår. Det er etablert en tilsynsgruppe med to deltagere fra hvert land som skal koordinere tilsynet med hele konsernet. Denne tilsynsgruppen møtes hvert kvartal. I tillegg er det etablert en rekke undergrupper med ansvar for ulike delområder. Det skal etableres en liste over kontaktpersoner som en del av tilsynsgruppens beredskapsplan. Videre har de nordiske sentralbankene nylig ferdigstillet en rapport om sentralbankenes rolle i forhold til finanskonsern som opererer i flere nordiske land.